

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
Bölcsészettudományi Kutatóközpont
Irodalomtudományi Intézet
1118 Budapest, Ménesi út 11–13.
Telefon: 279-2775
Telefax: 385-3876

Az értelmezés hatalma II.

Szerző és szerzőség a modernitás előtt

Budapest, 2015. december 9.

A 2015 márciusában megrendezett első szakmai tanácskozásunk munkahipotézise az volt, hogy a régi magyar irodalomtörténet-írás olyan „multi-diszciplína”, amely filológiai és textológiai kutatásait több tudományág (történeti antropológia, kultúratudomány, nyelvészet) módszertani előfeltevéseinek és eljárásainak figyelembevételével kell hogy végezze, önazonosságát azonban mindenekelőtt a kutatási eredmények sajátos irodalomtörténeti narratívába szervezésével alakíthatja ki. Az elhangzott előadások szerkesztett változataiból készült válogatás az ItK 2015. évi 5. számában jelent meg.

Terveink szerint a következő megbeszélések a kutatás és az elbeszélés viszonyának elméletileg és módszertanilag reflektált vizsgálatára irányulnak majd, s különös figyelmet szeretnénk fordítani a munka során jelentkező gyakorlati kérdések konszenzusos megoldására. Tapasztalatunk szerint ugyanis a legtöbb problémát e két fázis, a kutatás és a narráció áthidalása okozza: gyökeresen eltérő szövegszervezési eljárásokat kíván a saját felelősséggel végzett kutatómunka eredményeit induktív eljárással prezentáló tanulmány, illetve a kollektív szerzőség előfeltevéseivel dolgozó kézikönyv-fejezet elkészítése. Ami az előbbi fázisban erény (a kutatás-módszertani háttér láthatóvá tétele), az az utóbbinál egyenesen kerülendő, az elbeszélést megtörő, a befogadást megnehezítő ballaszt. A történetírás módszertana nem azonos a történeti kutatás metodikájával. Érdeklődésünk arra

irányul, teremthető-e a kettő között kapcsolat: hogyan lesz a filológiai tényből irodalomtörténeti tény? Miként válik a szerző íróvá, a szöveg művé, a datálás korszakká, az írásos kommunikáció irodalmi viszonyná?

Soron következő tanácskozásunk témájául a fenti kérdéssor első elemét javasoljuk: a szerző-fogalom (ki)alakulását, a középkortól a modernitás kezdetéig tartó változásait, jellemző korszakformációit, az anonimitástól és kollektivitástól az individualizálódásig, az erős egyéni karakterjegyekkel rendelkező író-figura rögzüléséig. Kérdésfeltevésünkkel azt kívánjuk sugallni, hogy nem csupán az irodalomtörténeti kutatás meg az irodalomtörténeti elbeszélés és történetalkotás közötti módszertani szakadék áthidalásához adhatnak az előadások hasznos analógiákat, hanem valós történeti mozgásokra is rávilágíthatnak, s nem kizárt, hogy ami ma metodikai problémának tűnik fel, az történeti magyarázatot kaphat, hosszú távú változásfolyamatok eredményeként jelenhet meg.

Előadásokat várunk a következő főbb témakörökben:

- a Szentírás-értelmezés középkori szerzőfogalmi (auctor principalis, auctor instrumentalis); a misztikus és a skolasztikus teológia szerző-implikációi (a különböző causákhoz – efficiens, formalis, materialis – rendelhető szerzőfunkciók)
- a humanista accessusok auctor-fogalma, az antik auctor-minták és szerzői identitásformák hatása
- a kéziratosság és a nyomtatás hatása a szerzőség-fogalomra (a szövegrögzítés és a szerzői identitás rögzülésének összefüggései, a kézírásos és a nyomtatott szövegprodukciónak együttélése)
- a hamisítás és az imitáció határvidéke, a nomen auctoris és a szerzői álnevek
- a humanista írói identitás nagy hatású formációi (Petrarca-mátrix), az írói névválasztás kérdései
- a textológus és a filológus, a szövegkiadó és a kommentátor társszerzői státusa
- a régi magyar irodalom szerzői kánona; textológia, filológia és szerzőteremtés a régi magyar irodalomban
- írók és írónők – a szerzői kör tágulása
- a közköltészet és az új anonimitás; az orális hagyomány által feltételezett szerzőség
- recepció és társszerzőség: a (könyv)tulajdonos mint olvasó és szerző – possessor mint mediátor, a nyomtatott médium kézíratos továbbírása
- az írói identitás értékének növekedése (a humanizmustól a modernitás határáig)

A tudományos tanácskozás tervezett időpontja **2016. április 6.**, helyszíne az MTA BTK Irodalomtudományi Intézete lesz.

Tisztelettel arra kérjük Önt, hogy tegyen eleget személyesen Önnek szóló felkérésünknek, és tartson előadást tanácskozásunkon. Részvételi szándékáról legyen szíves legkésőbb **2016. január 22-ig** tájékoztatni akképpen, hogy (kb. 25 perces) felolvasásának munkacímét és részletes rezüméjét elküldi intézetünk tudományos titkárának, a következő e-mail címre: toth.zsombor@btk.mta.hu. Amennyiben esetleg nem tudna eleget tenni felkérésünknek, kérjük, eddig az időpontig ez esetben is tájékoztasson a döntéséről.

Visszajelzését várva, tisztelettel és baráti üdvözléssel:

Kecskeméti Gábor intézetigazgató
Bene Sándor tudományos főmunkatárs
Tóth Zsombor tudományos főmunkatárs, tudományos titkár